

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 2

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«РЕЧОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ
ТА ІНШИХ КРАЇН СВІТУ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма /спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол №   від   р.

Ректор
_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 2021

Програма навчальної дисципліни «Речове право України та інших країн світу» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 29 с.

Розробники:

Піддубна Вікторія Федорівна, кандидатка юридичних наук, доцентка
Музика Тетяна Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 2
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри – Яроцький Віталій Леонідович, доктор
юридичних наук, професор

Оглав

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці).....	8
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	12
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	12
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	12
4.3. Освітні технології та методи навчання.....	13
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	13
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	16
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни	25
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей	27
Додаток 3. Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей в програмі навчальної дисципліни	29

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – сформувати в студентів предметні компетентності у сфері речового права України та інших країн світу, а саме щодо здійснення та захисту права власності та інших речових прав у країнах зокрема континентальної та англо-американської системи права, опанування системи знань, вмінь та навичок у сфері речових правовідносин, розуміння їхніх об'єкта та змісту, визначення правового статусу їх суб'єктів, надання цілісного уявлення про речові права та правові стандарти їх дотримання в сучасному цивільному законодавстві цих країн, а також визначення системи способів захисту в разі порушення речових прав.

Завдання:

- формування в студентів системи теоретичних знань про речове право як систему норм про право власності та речові права на чужі речі, її змістовне наповнення, а також про поняття та види речових прав у суб'єктивному розумінні;

- опанування законодавчого та наукового понятійного апарату інституту речових прав, розуміння базових категорій речового права;

- визначення актуальних проблем речового права та напрямів сучасних наукових досліджень у цій сфері в контексті процесу рекодифікації цивільного законодавства України та огляду на право Європейського союзу, а також країн континентальної та англо-американської правової сім'ї;

- аналіз і дослідження практичних проблем здійснення та захисту права власності та інших речових прав, визначення правового статусу уповноважених суб'єктів відповідних правовідносин в Україні та інших країнах світу;

- надання цілісного уявлення про міжнародні та національні стандарти правового регулювання відносин власності, інших речових прав, розуміння процедур, пов'язаних із виникненням, зміною та припиненням речових

правовідносин;

- розвиток навичок і умінь застосування норм законодавства про власність та інші речові права з урахуванням європейських стандартів і принципів у цій сфері.

1.2. *Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:* за вибором студента

1.3. *Пререквізити:* теорія права, правничі системи сучасності, цивільне право.

1.4. *Кореквізити:* спадкове право у правових системах України та інших країн.

1.5. *Постреквізити:* міжнародне право прав людини.

1.6. *Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:*

ПК-1. Здатність аналізувати практичні ситуації реалізації права власності та інших речових прав та визначати норми законодавства, які мають застосовуватися в таких ситуаціях.

ПК-2. Знання та розуміння сутності речового права та здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом речового права та розуміння професійної діяльності щодо здійснення та захисту речових прав.

ПК-3. Здатність професійно застосовувати чинне законодавство України та інших країн світу для вирішення питань здійснення та захисту речових прав.

ПК-4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності у сфері здійснення та захисту речових прав.

ПК-5. Здатність аналізувати та систематизувати інформацію про законодавство України, інших країн світу, положення доктрини та правозастосовної практики з різних джерел.

ПК-6. Здатність застосовувати під час наукового дослідження та на практиці інформаційні технології та бази даних.

ПК-7. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міждержавних організацій та міжнародних міждержавних конференцій у сфері здійснення та захисту права власності та інших речових прав.

ПК-8. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, що становлять підгалузь речового права.

ПК-9. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів щодо реалізації речових прав, розуміння їх правового характеру та значення та до праці в основних сферах взаємодії міжнародного й національного права.

ПК-10. Здатність виявляти особливості міжнародно-правового регулювання економічних відносин здійснення та захисту права власності та інших речових прав.

Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

1.7. *Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:*

РН НД – 1.1. Розуміти теорію та практику стосовно змісту та здійснення речових прав у міжнародному приватному праві, підстави й межі застосування відповідних норм.

РН НД – 1.2. Знати норми чинного цивільного законодавства України та інших країн світу, права ЄС про власність, користування та володіння.

РН НД – 1.3. Орієнтуватися в доктринальних положеннях науки цивільного права щодо речового права України та інших країн світу та знати тенденції розвитку науки у сфері речового права.

РН НД – 1.4. Установлювати підстави виникнення, зміни та припинення, а також елементи речових правовідносин.

РН НД – 1.5. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних речових правовідносинах.

РН НД – 2.1. Знати зміст судової та іншої правозастосовної практики щодо змісту та здійснення права власності, зокрема спільної власності, в Україні та інших країн світу.

РН НД – 2.2. Характеризувати підстави набуття та припинення права власності згідно із чинним законодавством України та інших країн світу.

РН НД – 2.3. Кваліфікувати правовідносини у разі порушення права власності, вивчати та використовувати передовий досвід щодо захисту права власності.

РН НД – 2.4. Уміти аналізувати практичні ситуації щодо виникнення, зміни та припинення довірчої власності, здійснювати захист прав та інтересів у цій сфері.

РН НД – 2.5. Визначати перелік речових прав на чуже майно в правових системах України та інших країн, особливості правового регулювання відносин щодо цих прав та способи їх захисту.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Загальна характеристика речового права.

Модуль 2. Здійснення та захист речових прав.

Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
<p>Кількість кредитів ЄКТС: 5</p> <p>Кількість модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 150</p> <p>Тижневих годин: 8</p>	<p>Рівень освіти – перший (бакалаврський)</p> <p>Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»</p> <p>Спеціальність – 293 «Міжнародне право»</p> <p>Спеціалізація – «Міжнародне право»</p>	<p>Модуль 1 Лекції: 10 Практичні заняття: 12 Самостійна робота: 44</p> <p>Модуль 2 Лекції: 14 Практичні заняття: 14 Самостійна робота: 56</p> <p>Види контролю: поточний контроль; семестровий залік.</p>

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика речового права

Поняття та правова природа речового права в системі права.

Предмет, метод і система речового права. Поняття та види речових правовідносин, їх відмежування від зобов'язальних правовідносин. Елементи речових правовідносин: суб'єкти, об'єкти та зміст речових правовідносин. Принципи речового права. Розвиток науки речового права. Речове право в римському приватному праві. Моделі речового права в зарубіжних правових системах. Основи речового права Європейського Союзу. Тенденції розвитку законодавства у сфері права власності та інших речових прав.

Поняття та правова природа речових прав. Види речових прав. Державна реєстрація речових прав. Речі як об'єкти речових прав. Право власності: поняття та юридична природа. Власність як економічна категорія. Зміст права власності. Принципи права власності. Межі та обмеження права власності. Загальна характеристика та види речових прав на чуже майно. Поняття та правова природа довірчої власності в англо-американській правовій сім'ї та її рецепція в чинне цивільне законодавство України.

Модуль 2. Здійснення та захист речових прав.

Набуття та припинення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності: перинні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлювальні документи.

Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Право спільної власності. Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Тягар утримання майна, що перебуває в спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що перебуває в спільній частковій власності. Припинення права на частку в спільному майні на вимогу інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є в спільній сумісній власності. Поділ майна, що є в спільній сумісній власності.

Захист права власності. Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із

зниженням їх цінності. Zobов'язально-правові способи захисту права власності.

Речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном. Поняття користування чужим майном (сервітут). Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Захист речових прав на чуже майно.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи.
- види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: доопрацювання матеріалів лекцій; робота в інформаційних мережах; переклад іноземної наукової літератури; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, зокрема іноземної, ознайомленні з законодавством про власність та інші речові права зарубіжних країн, аналізі актів Європейського Союзу. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

4.3. Освітні технології та методи навчання:

- освітні технології: проблемне навчання, контекстне навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології тощо;

- методи навчання: кейс-метод, метод дискусії, метод проблемного викладання, прес-конференції, ділові ігри, мозкові штурми, моделювання професійних ситуацій, круглий стіл тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Форми педагогічного контролю та методи оцінювання: опитування на практичних заняттях, поточний контроль (тестування тематичне); оцінка індивідуальної роботи; підсумковий залік – зараховано, не зараховано.

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з, с/з	контрольна робота	п/з, с/з	контрольна робота		
max 20	max 10	max 30	max 10	Max 30	max 100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Речове право» виставляється в залікову книжку у вигляді: «зараховано» або «незараховано» відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого
A	Зараховано – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
B	Зараховано – вище середнього рівня з кількома помилками	80 – 89
C	Зараховано – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок	75 – 79
D	Зараховано – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70 – 74
E	Зараховано – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 69
FX	Незараховано – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	35 – 59
F	Незараховано – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	0 – 34

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконанням модульних завдань (письмові контрольні роботи, тестові завдання, практичні завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної (самостійної) роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 10 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у

визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання індивідуальної (самостійної роботи) здійснюється у межах 30 балів за підготовку наукових робіт, участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідницьких статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах 50 балів:

50-45 балів – відвідано не менше 90% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре» «відмінно»;

45-37 балів – відвідано не менше 75% практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре», «відмінно»;

36- 15 балів – відвідано не менше 60% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно»;

до 15 балів – відвідано не менше 50% практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре».

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Житловий кодекс Української РСР: закон від 30 червня 1983 р. № 5464-X зі змін. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. № 2947-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
6. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1559-17>.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#n38>.
8. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №38. Ст. 313.
9. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.
10. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №47. Ст. 642.
11. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.

12. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.

13. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>.

14. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 16.06.1992 р. № 2482-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>.

15. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4765-17>.

16. Деякі питання функціонування Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-2018-%D0%BF#Text>.

17. Деякі питання надання інформації про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 24.12.2014 № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2014-%D0%BF#Text>.

18. Деякі питання посилення безпеки зберігання та захисту відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно і системи електронних торгів з реалізації арештованого майна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250015228>.

19. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затв. наказом М-ва юстиції України 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.

20. Code Civil Française. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070721/>.

21. German Civil Code (BGB). URL: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/index.html.

22. Law of Property Act 1925. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/20>.

Література

1. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право: наук.-практ. посіб. / ред. М. М. Ясинок. Київ : Правова єдність : Алерта, 2015. 450 с.
2. Абрамов Я. В. Сервітут у новому Цивільному кодексі та його аналіз з точки зору римського приватного права. *Наукові записки*. 2002. Т. 20. Спец. вип.: в 2 ч. Ч. 2. С. 325–328.
3. Балаценко М. Застосування принципу *numerus clausus* при визначенні переліку речових прав на землю за законодавством України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2018. № 10. С. 108–112.
4. Блажівська Н. Є. Застосування практики Європейського суду з прав людини при захисті майнових прав = European Court of Human Rights case law application in property right protection : монографія. Київ : Ін Юре, 2018. 532 с.
5. Буянджи Г. Теоретичні та практичні проблеми визнання та кваліфікації інституту трасту. *Підприємництво, госп-во і право*. 2017. № 9. С. 10–15.
6. Буянджи Г. В. Траст: історія, сучасність, перспективи: монографія. Київ : Алерта, 2018. 551 с.
7. Виндшейд. Учебник пандектного права / пер. с нем., под ред. С.В. Пахмана. Санкт-Петербург, 1874. Т. 1: Общая часть. 358 с.
8. Ганжерлі А. О. Відмова від суб'єктивних цивільних прав в речових правовідносинах: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Ганжерлі ; наук. кер. роботи В. Л. Яроцький. Харків : б. в., 2019. 215 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Gangerli/d_Gangerli.pdf.
9. Горобець Н. Г. Захист права власності в практиці Європейського суду з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / кер. роботи К. О. Савчук. Київ, 2018. 20 с.

10. Гражданское и торговое право Европейского Союза (основные институты): учеб. пособие / под общ. ред. В. В. Безбаха, В. Ф. Поньки, К. М. Беликовой. Москва : РУДН, 2011. 534 с.
11. Гриняк А. Право спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 59–64.
12. Гудима М. Обґрунтування парадигми оборотоздатності речових прав. *Підприємництво, госп-во і право*. 2020. № 7. С. 18–23.
13. Даниленко О. В. Гроші як об'єкт речових прав. Харківський національний університет внутрішніх справ. *Європейські перспективи = European perspectives*. 2016. № 3. С. 179–184.
14. Дженкс Э. Английское право (Источники права. Судостроительство. Судопроизводство. Уголовное право. Гражданское право) / пер. Л. А. Лунц ; предисл.: М. М. Исаева, Л. А. Лунц. Москва : Изд. М-ва юстиции СССР, 1947. 377 с.
15. Дзера А. В. Институт права собственности по новому гражданскому законодательству Украины и Европейские стандарты по охране права собственности. *Альманах цивилістики*. Вып. 1. Київ: Всеукр. асоц. видавців "Правова єдність", 2008. С. 188–201.
16. Довгерт А. С. Новітні реформи цивільного права в країнах ЄС. *Спогади про Людину, Вчителя, Цивіліста-епоху* : до 85-річчя від Дня народж. акад. Ярославни Миколаївни Шевченко. Київ : АртЕк, 2017. С. 85–91.
17. Дякович М. М. Договір як підстава набуття суперфіцію. Київський університет права НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 143–145.
18. Зубенко К.В. Рухомі речі, на які поширено правовий режим нерухомості: постановка проблеми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 126–128.

19. Захватаев В. Н. Кодекс Наполеона: монографія. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: Правова єдність : Алерта, 2016. 1340 с.
20. Ільків О. В. Право володіння як юридична категорія. *Юридична Україна*. 2020. № 11. С. 15–21.
21. Ільків О. В. Сервітут як категорія обтяження для власника речі. *Юридична Україна*. 2020. № 12. С. 28–34.
22. Кізлова О.С. Застава в цивільному праві (концептуальні положення та правова природа) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук :12.00.03. Одеса, 2011. 38 с.
23. Коссак В. Договір управління майном як підстава виникнення довірчої власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVII звіт. наук.-практ. конф., 5-6 лют. 2021 р. : у 2-х ч. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Юрид. ф-т; голов. ред. В. М. Бурдін. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2021. Ч. 1. С. 158–161.
24. Кулинич П.Ф. Державна реєстрація прав на земельну і неземельну нерухомість: світовий досвід та проблеми його імплементації в Україні. *Земельне право України*. 2006. № 9. С. 30–39.
25. Майданик Л. Віртуальний об'єкт як виклик для класичних підходів у речовому праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 2. С. 59–64.
26. Майданик Р. А. Речове право України. Загальні положення. *Спогади про Людину, Вчителя, Цивіліста-епоху* : до 85-річчя від Дня народж. акад. Ярославної Миколаївни Шевченко / Громад. орг. "Ліга проф. права, д-рів юрид. наук та д-рів філософії у сфері права". Київ : АртЕк, 2017. С. 226–249 .
27. Матушак М. Р. Сутність рецепції римського права та її вплив на цивільне право в Україні, Російській Федерації, Франції та ФРН. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Правознавство : наук. журн. Одеса : Астропринт, 2013. Т. 18. Вип. 2. 2013. С. 15–25.

28. Москалюк Н. Б. Теоретичні та практичні проблеми права державної власності та його реалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / наук. консультант О. В. Дзера. Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль : б. в., 2021. 36 с.

29. Нагнибіда В. І. Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн: монографія / В. І. Нагнибіда. Київ: НДІ приватного права і підприємництва АПН України, 2009. 182 с.

30. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищої освіти. 3-тє вид., змін. Харків: Право, 2019. 164 с.

31. Піддубна В. Ф. Особливості речових прав юридичних осіб публічного права. *Закарпатські правові читання* : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 квіт. 2020 р., м. Ужгород) / НДІ порівнял. публіч. права та міжнар. права. Ужгород : Рік-У, 2020 = Transcarpathian legal readings. С. 369–374 .

32. Правове регулювання майнових відносин в Європейському Союзі: монографія / за заг. ред.: О. Д. Крупчан, приват. права і підприємництва Акад. прав наук України НДІ. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 160 с.

33. Предчук Т. В. Договір про встановлення сервітуту за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / наук. кер. О. О. Лов`як ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 227 с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/15014/4/dysertatsia_predchuk_tv.pdf .

34. Речове право: пріоритети та перспективи: матеріали Київ. прав. читань. Київ, 22 берез. 2019 р. / редкол. Р. А. Майданик [та ін.] . Електрон. текстові дані. Київ : Алерта : Правова єдність, 2019. 266 с. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3455842_code3089329.pdf.

35. Ріш Ф. Ю. Правове "відлуння" частини 2 статті 190 Цивільного кодексу України у законодавстві України та чому "право оренди" стало

речовим. *Держава і право* : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 223–238

36. Селіванова К. Типові помилки державних реєстраторів під час державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. *Підприємництво, госп-во і право*. 2021. № 5. С. 101–106.

37. Сигидин М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку правового регулювання відносин у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Бюлетень Мін'юсту України*. 2019. № 6. С. 42–48.

38. Скрипник В. Публічний інтерес як підстава обмеження речових прав. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 226–233.

39. Скрипник В. Л. Юридична конструкція узурфрукту у законодавстві зарубіжних країн. *Право України*. 2017. № 1. С. 101–108.

40. Сосніна Г. В. Правове регулювання сервітутів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / кер. роботи В. І. Труба ; офіц. опон.: Є. О. Харитонов, С. В. Резніченко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.

41. Спасибо-Фатєєва І. В. Речові права за Цивільним і Господарським кодексами України. *Право України*. 2015. № 4. С. 60–68.

42. Тамаря Я. Зарубіжний досвід державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2016. №12. С.62–65.

43. Філонова Ю. М. Захист речових прав на чуже майно в Україні : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.03 / наук. кер. В. Л. Яроцький ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : б. в., 2020. 233 с.

44. Харитонов Є. О. Підвалини та засади Німецького цивільного кодексу (BGB). *Часопис цивілістики*. 2008. № 7. С. 41–46.

45. Харитонов Є. О. Право власності: навч. посіб. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, К. Г. Некіт. Одеса : Гельветика, 2018. 253 с.

46. Харченко Г. Поділ речових прав у доктрині цивільного права. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 5. С. 73–78.
47. Харченко Г. Основи речового права в Цивільному кодексі України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 6. С. 57–61.
48. Штанько А. Система способів судового захисту права власності та інших речових прав. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 38–47.
49. Щербина В. Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. *Право України*. 2018. № 6. С. 13–30.
50. Юрченко Е. С. Юридична природа права оренди та права короткострокового користування землями сільськогосподарського призначення в Україні. *Держава і право : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 298–305
51. Яроцький В. Л. Сучасні виклики та проблеми цивільно-правового забезпечення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в Україні. *Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Від-ня цивіл.-прав. дисциплін, Асоц. цивілістів України*. Харків : Право, 2020. С. 66–75.
52. Cunningham, Roger A. *The Law of Property [Text]* / Roger A. Cunningham, William B. Stoebeck, Dale A. Whitman. St. Paul, Minn : West publishing Co. 916 p
53. *Protection of immovables in European Legal Systems* / ed.: S. Sasteban Martin, P. Sparkes. United Kingdom : Cambridge University Press, 2015. 498 p.

54. The Real Estate Law Review / ed. D. Waterfield. 3th ed. London: Law Business Research Ltd, 2014. 476 p.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nulau.edu.ua>.
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>.
3. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>.
4. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/.
6. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>.
8. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.
9. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: стандарти застосування при здійсненні правосуддя <http://nsj.gov.ua/files/1384158454...D1%82.pdf>.
10. Информационная система КОНТИНЕНТ. URL: <http://continent-online.com/>.
11. Deutsche Gesetze/Законы Германии. URL: <https://www.drjv.org/dgesetze.html>.
12. Légifrance – Le Service Public de la Diffusion du Droit. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/>.
13. The Official Home of UK Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.uk/>.

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК - 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПК-1. Здатність аналізувати практичні ситуації реалізації права власності та інших речових прав та визначати норми законодавства, які мають застосовуватися в таких ситуаціях. ПК-2. Знання та розуміння сутності речового права та здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом речового права та розуміння професійної діяльності щодо здійснення та захисту речових прав.
ЗК - 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.	ПК-3. Здатність професійно застосовувати чинне законодавство України та інших країн світу для вирішення питань здійснення та захисту речових прав. ПК-4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності у сфері здійснення та захисту речових прав.
ЗК - 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.	ПК-5. Здатність аналізувати та систематизувати інформацію про законодавство України, інших країн світу, положення доктрини та правозастосовної практики з різних джерел.
ЗК - 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.	ПК-6. Здатність застосовувати під час наукового дослідження та на практиці інформаційні технології та бази даних.
ЗК - 8. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міжурядових організацій та міжнародних міжурядових конференцій.	ПК-7. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міжурядових організацій та міжнародних міжурядових конференцій у сфері здійснення та захисту права власності та інших речових прав.

	ПК-8.Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, що становлять підгалузь речового права.
СК - 9. Здатність виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії міжнародного і національного права.	ПК-9. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів щодо реалізації речових прав, розуміння їх правового характеру та значення та до праці в основних сферах взаємодії міжнародного й національного права.
СК - 19. Здатність виявляти особливості міжнародно-правового регулювання економічних відносин.	ПК-10. Здатність виявляти особливості міжнародно-правового регулювання економічних відносин здійснення та захисту права власності та інших речових прав.

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Мо ду л ь НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю /спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН 18. Виявляти знання теорії та практики міжнародного приватного права, застосування судами іноземного права, підстави і межі застосування уніфікованих та колізійних норм.	№1	РН НД – 1.1. Розуміти теорію та практику стосовно змісту та здійснення речових прав у міжнародному приватному праві, підстави й межі застосування відповідних норм. РН НД – 1.2. Знати норми чинного цивільного законодавства України та інших країн світу, права ЄС про власність, користування та володіння. РН НД – 1.3.Орієнтуватися в доктринальних положеннях науки цивільного права щодо речового права України та інших країн світу та знати тенденції розвитку науки у сфері речового права.
ПРН 19. Аналізувати й оцінювати обставини справи, кваліфікувати правовідносини.	№ 2	РН НД – 2.1. Знати зміст судової та іншої правозастосовної практики щодо змісту та здійснення права власності, зокрема спільної власності, в Україні та інших країн світу. РН НД – 2.2. Характеризувати підстави набуття та припинення права власності згідно із чинним законодавством України та інших країн світу. РН НД – 2.3. Кваліфікувати правовідносини у разі порушення права власності, вивчати та використовувати передовий досвід щодо захисту права власності. РН НД – 2.4. Уміти аналізувати практичні ситуації щодо виникнення, зміни та припинення довірчої власності, здійснювати захист прав та

		<p>інтересів у цій сфері.</p> <p>РН НД – 2.5. Визначати перелік речових прав на чуже майно в правових системах України та інших країн, особливості правового регулювання відносин щодо цих прав та способи їх захисту.</p>
<p>ПРН 21. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах.</p>	<p>№ 1</p>	<p>РН НД – 1.4. Установлювати підстави виникнення, зміни та припинення, а також елементи речових правовідносин.</p> <p>РН НД – 1.5. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних речових правовідносинах.</p>

Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	<i>Предметні компетентності</i>									
	п к 1	п к 2	п к 3	п к 4	п к 5	п к 6	п к 7	п к 8	п к 9	п к 10
Речове право / модуль 1										
РН НД – 1.1.		X								
РН НД – 1.2.	X									
РН НД – 1.3.		X								
РН НД – 1.4.										
РН НД – 1.5.						X				
Речове право / модуль 2										
РН НД – 2.1.					X	X				
РН НД – 2.2.					X		X			
РН НД – 2.3.								X		
РН НД – 2.4.			X	X					X	X
РН НД – 2.5.			X	X					X	X